DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

TREŚĆ

LISTOPAD — 1932.

Nr. 10/94.

Rok IX.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

107.

W sprawie dodatku ekonomicznego na dzieci ponad lat 18.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 27 września 1932 r. L. D. III.12134/1/32.

Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów i Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, co następuje:

Przez słowa: „uczęszczają do szkół publicznych", użyto w art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz w art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) należy rozumieć nietylko faktyczne uczęszczanie do szkół państwowych, publicznych i prywatnych z uprawnieniami szkół państwowych (publicznych), lecz także pobieranie nauki w szkołach prywatnych, nieposiadających uprawnień szkół państwowych (publicznych), jak również kształcenie się w domu z tem jednak zastrzeżeniem, że nauka ta odbywać się będzie podług systemu i programu szkół państwowych (publicznych). Okoliczność, że nauka dziecka odpowiada wspomnianym wymogom, winna być w odpowiedni sposób wykazana przez osobę uprawnioną do pobierania dodatku ekonomicznego. Wykazanie to może nastąpić drogą np. składania odpowiednich egzaminów wstępnych, końcowych lub nawet częściowych.

Przez szkoły publiczne w rozumieniu powołanych przepisów rozumieć należy wszystkie szkoły państwowe, publiczne szkoły

powszechne wydziałowe i dokształcające, oraz wszystkie legalnie istniejące szkoły prywatne wszelkich kategoryj, stopni i typów. Co do legalności istnienia szkół prywatnych miarodajne są, o ile chodzi o obecne przepisy, postanowienia ustawy z dnia 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

Równocześnie uchyla się wyjaśnienie, podane okólnikiem Prezydjum Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 1922 r. L. 7853 w sprawie określenia pojęcia szkoły publicznej, jak również ewentualne inne wyjaśnienia, dotyczące omówionej wyżej sprawy.

Podając powyższe do wiadomości Ministerstwo Skarbu uprasza o wydanie dalszych zarządzeń.

Podsekretarz Stanu *(—) Starzyński.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. BP-19676/32

Równe, dnia 16 listopada 1932 r.

Sprawa dodatku ekonomicznego
na dzieci ponad lat 18.

Kuratorjum podaje do wiadomości powyższy okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 27.IX.1932 r. L. D. III-12134/1/32, przytoczony w okólniku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27.X.1932 r. Nr. BP-15024/32.

Naczelnik Biura Personalnego (—) WŁ. ZAJDLER.

108.

O dodatku ekonomicznym na dzieci uczęszczające do publicznych szkół dokształcających.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28.X.1932 r. Nr. BP-16395/32.

W porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśniam, że publiczne szkoły dokształcające i takież szkoły prywatne z prawami publiczności są szkołami publicznemi w rozumieniu pktu c) art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) wobec czego na dzieci uczęszczające do tych szkół należy wypłacać dodatek ekonomiczny.

Wszelkie poprzednie zarządzenia i wyjaśnienia w powyższej sprawie tracą moc obowiązującą.

Szef Biura Personalnego *(—) Dr. A. Owsionka.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. BP-19675/32.

Równe, dn. 16 października 1932 r.

Dodatek ekonomiczny na dzieci uczęszczające do publicznych szkół dokształcających.

Powyższy okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 28.X.1932 r. Nr. BP-16395/32 podaję do wiadomości.

Naczelnik Biura Personalnego (—) W. ZAJDLER.

109.

O godzinach urzędowania.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O. P. z dnia 31.X.32 r. Nr. I. Org. 1102/15/32.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 1932 r. (okólnik Nr. 28 Prezydjum Rady Ministrów z dnia 29 października 1932 r. L. 55-11/1) wprowadzam we wszystkich podległych mi władzach, urzędach i instytucjach w ciągu całego roku, a więc także w okresie od dnia 1 listopada do dnia 31 marca, godziny urzędowania od godz. 8-ej do godz. 15-ej, a w soboty od godz. 8-ej do godz. 13 min. 30.

Minister *(—) Jędrzejewicz.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. O-19824/32.

Równe, dn. 15 listopada 1932 r.

Powyższe podaję do wiadomości i przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) J. FIREWICZ.

110.

O przeciwdziałaniu potajemnemu gorzelnictwu.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15.X.1932 r. Nr. II.P.6097/32.

Ze względu na szkodliwość rozpowszechnionego obecnie tajnego gorzelnictwa polecam nauczycielstwu wszelkich kategoryj szkół zarówno w mieście, jak na wsi podkreślać przy sposobności przeprowadzania pogadanek — zwłaszcza na lekcjach przyrody

i higjeny wpływie alkoholu na organizm ludzki, szczególną szkodliwość produkowanego w domowych gorzelniach spirytusu, zawierającego trujące substancje.

Równocześnie powinien nauczyciel, prowadzący pogadankę, wykorzystać wiążące się z tem momenty wychowania obywatelsko-państwowego przez zwrócenie uwagi uczniów na obowiązek szanowania zarządzeń władz państwowych, wydawanych dla dobra ogółu obywateli.

Minister (—) *J. Jędrzejewicz.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. BP. 19128/32.

Równe, dn. 15 listopada 1932 r.

Do
Władz I instancji ,Dyrekcyj i Kierownictw
szkół oraz ogółu Nauczycielstwa
w Okręgu.

Zarządzenie Pana Ministra W.R. i O.P. podaję do wiadomości i zachęcam do jaknajbardziej aktywnego ustosunkowania się do powyższej sprawy.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) FIREWICZ.

111.

W sprawie propagandy przeciwgruźliczej.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 10.X.1932 r. Nr. I. WF.3860/32.

Przychylając się do prośby Zarządu Polskiego Związku Przeciwgruźliczego, który dorocznym zwyczajem w czasie od dnia 1 grudnia r. b. do dnia 10 stycznia 1933 r. urządza t. zw. „dni przeciwgruźlicze", zawiadamiam, iż utrzymuję w mocy okólniki z lat ubiegłych w sprawie współdziałania lekarzy szkolnych, ogółu nauczycielstwa i starszej młodzieży szkolnej z miejscowemi komitetami „Dni Przeciwgruźliczych" (urządzanie odczytów i pogadanek na temat gruźlicy i jej zwalczania, nabywanie i rozpowszechnianie nalepek przeciwgruźliczych oraz czynne popieranie wszelkich imprez, urządzanych z tej okazji).

Podsekretarz Stanu (—) *Kazimierz Pieracki.*

112.

W sprawie egzaminów na nauczycieli szkół średnich według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 roku (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68).

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4.X.1932 r. Nr. II.S.8786/32.

Końcowy termin dopuszczania kandydatów do egzaminu naukowego lub pedagogicznego według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r., oznaczony w okólniku Nr. 29 z dnia 5 marca 1932 r. (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr. 1. poz. 6, 1932 r.) na koniec czerwca 1932 r., ustala się na dzień 1 marca 1933 r.

Podsekretarz Stanu *(—) Kazimierz Pieracki.*

113.

W sprawie organizacji prac instruktorskich w zakresie wychowania fizycznego w Kuratorjach Okręgów Szkolnych.

Okólnik Kuratorjum Okr. Szk. Łuckiego z dnia 15.XI.1932 r. Nr. II-19230/32.

Celem podniesienia poziomu nauczania ćwiczeń cielesnych oraz organizacji wychowania fizycznego w szkołach, podległych bezpośrednio Kuratorjom Okręgów Szkolnych, Ministerstwo zarządzeniem z dnia 20 października 1932 r. Nr. 1 WF-677/32 powołało do współpracy w charakterze fachowych organów Kuratorjów okręgowych instruktorów wychowania fizycznego.

Powołanie nauczyciela na instruktora następuje po raz pierwszy na przeciąg 1 roku, a następnie na przeciąg 3 lat. Instruktor obowiązany jest w zasadzie do nauczania w wymiarze 6 godzin tygodniowo.

Przez czas pełnienia funkcyj instruktorskich instruktor nie może być obarczany żadnemi zajęciami dodatkowemi ze strony szkoły, praca jego w tym czasie w charakterze nauczyciela nie podlega ocenie ze strony dyrektora, lecz wyłącznie ze strony Kuratorjum.

Instruktor organizuje w siedzibie Kuratorjum na terenie jednej ze szkół średnich ogólnokształcących lub zakładu kształcenia nauczycieli, jednej ze szkół powszechnych oraz jednej ze szkół zawo-

dowych własne ośrodki instruktorkiej pracy w zakresie wychowania fizycznego. W szkole, w której jest na etacie, jest on bezpośrednim kierownikiem wychowania fizycznego.

Nadto do obowiązków okręgowego instruktora wychowania fizycznego należy:

a) badanie organizacji wychowania fizycznego i stanu nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach okręgu, oraz opracowywanie i realizowanie planów prac, zmierzających do podniesienia poziomu organizacji i nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach Okręgu;

b) instruowanie w kierowanych przez niego ośrodkach wychowania fizycznego nauczycieli poszczególnych kategoryj szkół, organizowanie lekcyj pokazowych, konferencyj i kursów metodycznych, oraz czuwanie nad całością i czystością obowiązującego systemu wychowania fizycznego i obowiązujących metod prowadzenia ćwiczeń cielesnych;

c) sprawowanie opieki fachowej nad praktykantami (kandydatami na nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich);

d) udział w akcji wychowawczej Kuratorjum w zakresie opieki nad organizacją gier i sportów w szkołach, nad szkolnemi kołami sportowemi, szkolną akcją wycieczkową, harcerstwem, hufcami szkolnemi przysposobienia wojskowego, organizowaniem wychowania fizycznego w osiedlach, kolonjach wakacyjnych i t. p.;

e) współpraca z okręgowymi wizytatorami higjeny szkolnej nad podniesieniem wychowania higjenicznego i należytem postawieniem kontroli lekarskiej nad wychowaniem fizycznem w szkołach.

Do specjalnych obowiązków instruktora wychowania fizycznego w dziale pracy metodyczno-instruktorskiej należy:

a) odwiedzanie lekcyj ćwiczeń cielesnych zarówno w celu zapoznania się ze stanem wychowania fizycznego, jak przedewszystkiem w celu udzielania nauczycielom rad i wskazówek w sprawach programu, metody i techniki prowadzenia ćwiczeń cielesnych, organizacji gier i zabaw oraz sportów w szkolach, wreszcie w sprawach sprzętu i urządzeń wychowania fizycznego;

b) organizowanie konferencyj metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli łącznie z nauczycielami innych szkół w większych ośrodkach szkolnych, rejonach lub całym Okręgu (zwłaszcza stałych konferencyj miesięcznych w siedzibie Kuratorjów);

c) organizowanie w porozumieniu z inspektorami szkolnymi konferencyj nauczycielstwa szkół powszechnych, poświęconych sprawom programowym i metodycznym wychowania fizycznego (na konferencjach tych należy zawsze demonstrować lekcje pokazowe i praktyczne);

d) organizowanie kilkudniowych kursów metodycznych nauczania ćwiczeń cielesnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych (zwłaszcza kursów gier i zabaw);

d) stworzenie w powiatach ośrodków wychowania fizycznego szkół powszechnych i prowadzenie w nich pracy przy pomocy wyszkolonych na kursach nauczycieli;

f) organizowanie wakacyjnych kursów wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych, uwzględniających metodykę i systematykę ćwiczeń gimnastycznych w zakresie programu szkoły powszechnej;

g) organizowanie specjalnych konferencyj i kursów metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych w szkołach zawodowych różnych typów;

h) branie udziału w konferencjach okręgowych lub miejscowych lekarzy szkolnych, na których są rozpatrywane sprawy związane z wychowaniem fizycznem.

W dziale pracy wychowawczej instruktor obowiązany jest do jak najczynniejszego współdziałania w realizowaniu zadań wychowawczych szkoły przez właściwe i umiejętne nastawienie pracy nauczycieli wychowania fizycznego na wyrobienie w młodzieży zalet i cnót państwowo-obywatelskich. Instruktor wychowania fizycznego występuje w charakterze doradcy.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

114.

Państwowa Odznaka Sportowa.

Okólnik Kuratorjum O. S. Łuckiego z dn. 4.XI.1932 r. Nr. O-W.F.11998/32.

1. Uprawnienie szkolnych Komisyj prób.

Na podstawie pisma Dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego z dnia 24 czerwca 1932 r. Nr. 256-2-Wyszk. Ministerstwo wyjaśnia, że Komisje próby

Państwowej Odznaki Sportowej, organizowane na podstawie § 1 pkt. „C” rozp. wykonawczego Ministra Spraw Wojsk. z dnia 15 grudnia 1931 r. oraz § 3 pkt. „a” i § 4 pkt. „d” Regulaminu P. O. S. przez dyrektorów (przełożone) szkół oraz Instruktorów w. f. uprawnione są do przeprowadzenia prób o P. O. S. nietylko z młodzieżą szkolną, ale i z personelem szkolnym nauczycielskim i administracyjnym.

Powyższe podaję do wiadomości i poczynienia uzupełnień w Rozporządzeniu i Regulaminie P. O. S.

2. Wykaz ilościowy uzyskanych P. O. S.

Według zestawienia P. U. W. F. i P. W. za rok 1931 szkoły województwa Wołyńskiego uzyskały 190 odznak P. O. S. znajdujące się w tabeli województw na 15 miejscu. (Pismo Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 30.6.32 r. Nr. I.WF-2812/32).

3. Podniesienie poziomu artystycznego nagród i odznak sportowych.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 1.VII 1932 roku Nr. I.WF-2770/32 zwraca uwagę na doniosłość akcji dążącej do podniesienia poziomu artystycznego nagród i odznak sportowych jako ściśle związanym z podniesieniem ogólnego poziomu kulturalnego sportu.

Nagrody według wzorów nagrodzonych na konkursach zainicjowanych przez P. U. W. F. i P. W. i Ministerstwo W. R. i O. P. zaopatrzone są w znak „WP.WF./rok”.

Instytut propagandy sztuki (Warszawa, Królewska 13 tel. 240-10) bezinteresownie pośredniczy w zamawianiu wszelkiego rodzaju nagród sportowych.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

115.

W sprawie organizacyj społeczno-humanitarnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Łuckiego z dn. 5.XI.1932 r. Nr. O-18906/32.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25.VIII.1932 r. podaję do wiadomości, iż ze względu na znaczną liczbę organizacyj społecznych, zwracających się do szkół o pomoc

przy obchodach propagandowych, obchody te w szkołach należy zasadniczo ograniczać do krótkich pouczeń w czasie zajęć szkolnych lub do samorzutnie przez młodzież organizowanych uroczystości w czasie pozaszkolnym.

Przerywanie dla tych celów normalnej nauki poza wypadkami, wskazanemi specjalnemi zarządzeniami Ministerstwa, jest wzbronione.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

116.

Dzieła zbiorowe Stanisława Wyspiańskiego.

Okólnik Kuratorjum Okr. Szk. Łuckiego z dnia 24.XI.1932 r. Nr. O-20493/32

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 16 listopada 1932 r. Nr. II.S-9919/32 komunikuje, że w związku z 25-tą rocznicą śmierci wielkiego poety Stanisława Wyspiańskiego Instytut Wydawniczy „Bibljoteka Polska" (Warszawa, Nowy Świat 23-25) zakończył wydawnictwo „Dzieł Zbiorowych" Wyspiańskiego w 8-miu tomach ze wstępami do wszystkich utworów oraz przypisami krytycznemi, które opracowali: T. Sinko, A. Chmiel, oraz L. Płoszewski.

Celem uprzystępnienia nabycia tego monumentalnego wydawnictwa Instutut Wydawniczy obniżył cenę wydawnictwa dla bibljotek szkolnych na przeciąg miesiąca jubileuszowego t.j. od 25 listopada do 31 grudnia 1932 r., przyczem cena ulgowa wynosić będzie 110 zł., płatna w sześciu ratach miesięcznych, z których pierwsza w wysokości 30 zł. winna wpłynąć w ciągu grudnia b. r., następne zaś poczawszy od stycznia 1933 r. w pięciu ratach miesięcznych po 16 zł.

Równocześnie ukazał się nakładem „Instytutu Wydawniczego" VI-ty zeszyt „Polonisty", poświęcony całkowicie Wyspiańskiemu. Oprócz bogatej treści w dziale literackim i metodycznym zeszyt ten zawiera wykazy materjałów do lektury i obchodów szkolnych oraz piękną reprodukcję autoportretu z r. 1902.

Kuratorjum zwraca uwagę na powyższe wydawnictwa, zwłaszcza, że mogą one oddać dużą usługę szkołom w organizowaniu jubileuszowych uroczystości ku czci Wyspiańskiego.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

117.

Przedstawienia Reduty „Intryga i Miłość".

Okólnik Kuratorjum O. S. Łuckiego z dn. 8.XI.1932 r. Nr. O-19314/32.

Zespół teatralny Reduty zamierza w najbliższym czasie urządzać w miastach na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego szereg przedstawień dzieła Fr. Schillera p.t. „Intryga i Miłość", jak również organizować w tych miastach wystawy obrazów, grafiki i wydawnictw artystycznych.

Ze względu na wysoki poziom artystyczny wystawionej sztuki, gwarantowany przez udział wybitnych sił artystycznych, Kuratorjum na podstawie zarządzenia Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 20 października 1932 r. Nr. I-Pol. 4144/32 zachęca młodzież, zwłaszcza klas wyższych gimnazjów, seminarjów i szkół zawodowych, do wzięcia udziału w wymienionem przedstawieniu i do zwiedzenia wystawy.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

118.

W sprawie budowy szkoły im. Legjonów w Kostjuchnówce.

Okólnik Kuratorjum O. S. Łuckiego z dn. 15.XI.1932 r. Nr. II-18930/32.

Do

P. P. Kierowników i Nauczycieli wszystkich szkół w Okręgu.

Odezwa z dnia 18.VI.32 r. Nr. II-10161/32 w sprawie budowy szkoły im. Legjonów w Kostjuchnówce znalazła żywy oddźwięk w sercach młodzieży przedewszystkiem szkół średnich, czego dowodem są sprawozdania z jej zamierzeń oraz kwoty złożone już na ten cel a uzyskane drogą organizowanych przez nią imprez.

Wyrażam nadzieję, iż młodzież ta nie ustanie w swych zabiegach o zdobycie dalszych funduszów na budowę, przykład zaś jej pociągnie za sobą i tę młodzież, zwłaszcza młodszą, która dotychczas czynnego udziału w akcji nie bierze.

Zwracam się zatem z apelem do Kierowników i Nauczycieli wszystkich szkół na Wołyniu, by nie zaniedbali tego czynnika wy-

chowawczego, jakim powinno stać się ufundowanie przez młodzież żywego pomnika ku czci bohaterów z pod Kostjuchnówki, i wszczęli na terenie swych szkół akcję mającą na celu zachęcenie młodzieży do czynnego udziału w pracy nad wzniesieniem szkoły u stóp Polskiej Góry.

Wszelka inicjatywa młodzieży odpowiednio pokierowana przez Nauczycielstwo będzie miała ogromną wartość wychowawczą, udział zaś w akcji wszystkich szkół wołyńskich pozwoli na rozpoczęcie budowy przy pomocy naszego społeczeństwa już na wiosnę b. r.

Poniżej podaję wykaz kwot złożonych do dnia 15 listopada b. r. na budowę szkoły im. Legjonów w Kostjuchnówce.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

Wykaz

kwot złożonych do dnia 15 listopada 1932 r. na budowę szkoły im. Legjonów w Kostjuchnówce.

1.	Koło Krajoznawcze uczniów Gimnazjum Państwowego im. M. Konopnickiej w Ostrogu n/H.	Zł. 50	gr. —
2.	Gimnazjum Koed. z jęz. polskim naucz. Żyd. T-wa Rodz. „Oświata" w Równem	„ 5	„ —
3.	Dyrekcja Prywatn. Seminarjum Nauczycielskiego im. Ks. H. Kołłątaja w Łucku	„ 29	„ 23
4.	Gimnazjum Koed. z jęz. polskim naucz. Dr. Marka Starera we Włodzimierzu	„ 15	„ —
5.	Gimnazjum Państwowe w Łucku	„ 107	„ 27
6.	Gimnazjum Koed. Rosyjskiego T-wa Dobroczynności w Równem	„ 5	„ —
7.	Samopomoc Uczniowska przy Gimnazjum Państwowem we Włodzimierzu	„ 60	„ —
8.	Dyrekcja Gimnazjum Państwowego w Sarnach	„ 22	„ —
9.	Dyrekcja Państwowej Szkoły Mierniczej i Drogowej w Kowlu	„ 58	„ 25

10.	7 P. P. Legjonów w Chełmie-Lub.	Zł. 256 gr. 73
11.	Dyrekcja Gimnazjum z jęz. ukraińskim nauczania w Równem	„ 9 „ 85
12.	Firewicz Jan w Równem	„ 25 „ —
13.	Gimnazjum Państwowe w Równem	„ 304 „ 73
14.	„ „ w Dubnie	„ 18 „ 50
15.	„ „ w Zdołbunowie	„ 25 „ —
	Razem	Zł. 991 gr. 56

KOMUNIKATY.

Komunikat Zarządu Głównego T-wa Badania Historji Obrony Lwowa i Województw Południ.-Wsch.

Zarząd Główny Towarzystwa Badania Historji Obrony Lwowa i Województw Południowo-Wschodnich z siedzibą we Lwowie komunikuje, iż w listopadzie b. r. opuści prasę I tom materjałów do dziejów listopadowej obrony Lwowa w r. 1918 p.t. „Obrona Lwowa (1—21 listopada 1918)".

Dzieło to z przedmową prof. U. J. K. Dr. Stanisława Zakrzewskiego, Senatora Rzp. i Prezesa Komisji Naukowej Towarzystwa zawierać będzie relacje: ppłk. Baczyńskiego, płk. dypl. Boruty-Spiechowicza, płk. dypl. Felsztyna, prof. Dr. Jakubskiego, płk. dypl. Kamińskiego, płk. dypl. de Laveaux, płk. Mączyńskiego i rtm. Nittmana oraz bardzo ważne załączniki.

Naprowadzony w tem dziele materjał źródłowy pierwszorzędnej wagi, przyczyni się znacznie do wyświetlenia genezy oraz przebiegu obrony Lwowa.

Pod względem formy wydawnictwo jest okazałe i zawierać będzie około 450 stron druku.

Cena dzieła wraz z przesyłką pocztową 12 zł., zaś dla zamawiających w przedpłacie 10 zł. Dzieło to można nabyć również na 4 raty miesięczne à 3 zł.

Zamówienia należy skierowywać pod adresem: „Administracja Wydawnictw Tewarzystwa Badania Historji Obrony Lwowa„—Lwów, gmach D. O. K. VI., należytość zaś pieniężną przesłać przez P. K. O. konto czekowe Nr. 143870.

Wydawnictwo „Szkoła Polska w Polsce Niepodległej”.

Redakcja czasopisma „Polska Niepodległa” przystąpiła do opracowania dzieła p. t. „Szkoła Polska w Polsce Niepodległej”, które ma zobrazować pracę szkoły od czasu uzyskania niepodległości i wzywa nauczycielstwo do współpracy.

Kuratorjum zachęca Dyrekcje, Kierownictwa zakładów naukowych i Nauczycielstwo do zbierania odnośnych materjałów i przesyłania do Kuratorjum sprawozdań opartych na tych materjałach.

Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych.

Kuratorjum zawiadamia, że pojedyńcze arkusze p.t. „Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych”, obowiązujące we wszystkich szkołach i zakładach wychowawczych są do nabycia w Polskiej Składnicy Pomocy Szkolnych w Warszawie, Nowy Świat 33 w cenie po 15 groszy za arkusz.

Konkurs.

Zgodnie z postanowieniem art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 47, poz. 462) Kuratorjum ogłasza ponowny konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej utrakwistycznej w Starym Oleksińcu powiatu krzemienieckiego.

Przy szkole jest mieszkanie służbowe, składające się z 2 pokoi i kuchni.

Kandydaci ubiegający się o to stanowisko winni odpowiadać warunkom przewidzianym w art. 11 i 12 wyżej powołanej ustawy.

Odpowiednie podania należy składać do Inspektora Szkolnego w Krzemieńcu przy zachowaniu przepisów art. 30 w terminie 6-tygodniowym od daty ogłoszenia niniejszego konkursu.

RUCH SŁUŻBOWY.

SZKOLNICTWO ŚREDNIE.

Mianowani:

1. *Lisowski Józef Michał,* nauczyciel Gimn. Państw. im. J. Słowackiego w Kowlu, z dniem 1.IX.1932 r.

2. *Kołacki Henryk,* naucz. Państw. Sem. Naucz. im. Komisji Edukacji Narodowej w Ostrogu n/H., z dniem 1.IX.1932 r.

3. *Nigborowicz Władysław,* naucz. Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Równem, z dniem 1.IX.1932 r.

4. *Jankowska Gabrjela,* naucz. Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie, z dniem 1.IX.1932 r.

5. *Michalikówna Janina,* naucz. Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Równem, z dniem. 1.IX.1932 r.

6. *Stankiewicz Stanisław,* naucz. Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie, z dniem 1.IX.1932 r.

7. *Tarnogórski Jan,* naucz. Państw. Prawosł. Semin. Duchownego w Krzemieńcu, z dniem 1.IX.1932 r.

8. *Pietkiewicz Zygmunt,* naucz. Gimn. Państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie, z dniem 1.IX.1932 r.

9. *Bobrowska Marja,* naucz. Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie, z dniem 1.IX.1932 r.

10. *Zacharski Kazimierz,* naucz. Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Równem, z dniem 1.IX.1932 r.

11. *Pelczarski Ludwik,* naucz. Gimn. Państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu, z dniem 16.IX.1932 r.

12. *Ks. Kalinowicz Aleksander,* naucz. rel. prawosł. w Gimn. Państw. im. J. Słowackiego w Kowlu, z dniem 1.X.1932 r.

13. *Janowski Jan,* naucz. Gimn. Państw. im. H. Sienkiewicza w Sarnach, z dniem 1.XI.1932 r.

14. *Krężel Paweł,* naucz. Gimn. Państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu, z dniem 1.XI.1932 r.

15. *Sajenczukówna Stanisława,* naucz. Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie, z dniem. 1.XI.1932 r.

16. *Niklewicz Roman,* naucz. Gimn. Państw. im. J. Słowackiego w Kowlu, z dniem 1.XI.1932 r.

17. *Gawrońska Aniela,* naucz. Państw. Seminarjum Naucz. im. Komisji Edukacji Narodowej w Ostrogu n/H., z dniem 1.XI.1932 r.

18. *Krzyżak Włodzimierz,* naucz. Gimn. Państw. im. J. Słowackiego w Kowlu, z dniem 1.XI.1932 r.

19. *Kochańczyk Jan,* naucz. 7-kl. publ. szk. powsz. w Sarnach, nauczycielem Gimn. Państw. im. H. Sienkiewicza w Sarnach, z dniem 1.XI.1932 r.

20. *Kimaczyński Zygmunt,* nauczyciel 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 3 we Włodzimierzu, nauczycielem Gimn. Państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu, z dniem 1.XI.1932 r.

21. *Kasieniak Mieczysław,* nauczyciel 7-kl. publ. szk. powsz. w Wiśniowcu Nowym, nauczycielem Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie, z dniem 1.XI.1932 r.

22. *Kowalik Stanisław.* nauczycielem Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Łucku, z dniem 1.XI.1932 r.

Przeniesieni:

1. *Łukaszewski Antoni,* nauczyciel Państw. Sem. Naucz. im. Komisji Edukacji Narodowej w Ostrogu, na równorzędne stanowisko do Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Równem, z dniem 1.XI.1932 r.

2. *Nalewczyński Mikołaj,* naucz. Gimn. Państw. im. T. Kościuszki w Równem, na równorzędne stanowisko do Gimn. Państw. imienia H. Sienkiewicza w Sarnach, z dniem 1.IX.1932 r.

SZKOLNICTWO POWSZECHNE.

Mianowania:

L. p.	Nazwisko i imię	Od dnia	Do szkoły		
			stop. organ.	miejscowość	powiat
1	Honkowicz Tadeusz	1.XI.32	7 kl.	Kowel № 4	Kowel
2	Zwillingowa Malcia	„	„	Niesuchojeże	„
3	Kołat Leon	„	2 kl.	Mydzk Mały	Kostopol
4	Sałkówna Genowefa	„	1 kl.	Puhacz, g. Kles.	Sarny
5	Zając Bolesław	„	1 kl.	Zastawie, g. B.	Horochów
6	Bochańczyk Jan	1.X.32	7 kl. № 6	Równe	Równe
7	Michalewiczówna Olga	„	4 kl.	Zabłocie	Kowel
8	Raszka Wincenty	„	2 kl.	Kąty	Luboml
9	Nosek Jarosław	16.IX.32	3 kl.	Zahajce Wielkie	Krzemieniec
10	Wachowska Genowefa	1.IX.32	1 kl.	Lipno	Łuck
11	ks. Świrtun Tadeusz	1.X.32	7 kl. № 4	Kowel	Kowel
12	Zajączkowski Władysław	„	1 kl.	Gończy Bród	„
13	Jędrzejewska Anna	1.IX.32	2 kl.	Zielona	„
14	Rokicka Genowefa	1.X.32	2 kl	Wereszczaki	Krzemieniec
15	Lisek Wacław	„	7 kl. № 1	Włodzimierz	Włodzimierz
16	Pietruszewska Helena	1.IX.32	3 kl.	Wesołówka	Krzemieniec
17	Ziemniak Roman	16.X.32	1 kl.	Potutorów	„
18	Kublinówna Stanisława	1.IX.32	1 kl.	Borówka	Kostopol
19	Beckerówna Marja	„	3 kl.	Bereżce	Luboml
20	Szymański Jan	„	7 kl. № 2	Krzemieniec	Krzemieniec
21	Sochaczewska Zofja	„	2 kl.	Lubliniec	Kowel
22	Biernadzka Anna	16.X.32	1 kl.	Milcza Mała	Dubno
23	Klimaczyński Zygmunt	1.X.32	7 kl. № 3	Włodzimierz	Włodzimierz
24	Topolewski Władysław	1.IX.32	2 kl.	Porwańcza	Horochów
25	Siudak Władysław	1.X.32	3 kl.	Zabrodzie	Kowel
26	Pisarek Józef	„	4 kl.	Skobełka	Horochów
27	Kasiński Jan	16.X.32	2 kl.	Czaruków	Łuck
28	Kasieniak Mieczysław	„	7 kl.	W. Wiśniowiec	Krzemieniec
29	Misiówna Salomea	1.X.32	3 kl.	Zygmuntów	Horochów
30	Rolle Zbigniew	1.IX.32	3 kl.	Eljaszówka	Zdołbunów

Przeniesieni na własną prośbę:

L. p.	Nazwisko i imię	Od dnia	Ze szkoły: stop. organ.	Ze szkoły: miejscowość	Ze szkoły: powiat	Do szkoły: stop. organ.	Do szkoły: miejscowość	Do szkoły: powiat
1	Ciećkiewicz Jan	1.IX.32	7 kl.	Berezne	Kostopol	7 kl.	Derażne	Kostopol
2	Mazikiewiczowa Jadw.	„	2 kl.	Bryków	Równe	1 kl.	Hwozdów	Równe
3	Markowski Piotr	„	4 kl.	Rożan Wielki	Łuniniec	1 kl.	Mały Żytyń	„
4	Wysocki Bohdan	„	2 kl.	Mydzk Mały	Kostopol	1 kl.	Ochmatków	Dubno
5	Baranowska Helena	„	7 kl. № 1	Kowel	Kowel	7 kl. № 4	Kowel	Kowel
6	Ostrowska Michalina	1.XII.32	7 kl.	Horochów	Horochów	7 kl.	Werba	Dubno
7	Teluk Józef	1.XI.32	1 kl.	Hipolitówka	Kostopol	7 kl. męs.	Kostopol	Kostopol
8	Trosko Jan	1.X.32	1 kl.	Pszenaje	Kobryń	7 kl. № 1	Równe	Równe
9	Pczołkinowa Helena	„	2 kl.	Wola Wiewiecka	Radomsko	1 kl.	Kotów	„
10	Skuza Franciszek	1.IX.32	2 kl.	Wierzby	Świecie	2 kl.	Kołowerta	„
11	Wolff Artur	„	3 kl.	Zgniłobłoty	Brodnica	7 kl. № 1	Równe	„
12	Myśliwiec Franciszek	„	1 kl.	Pęperzyn	Sępolno	1 kl.	Rudnia Bobrow.	Kostopol
13	Bobelakówna Stefanja	„	3 kl.	Żalno	Tuchola	2 kl.	Dażwa	Kowel
14	Prawec Włodzimierz	„	2 kl.	Węgłowice	Kościerzyna	3 kl.	Piszcz	Luboml
15	Romańczykówna Karol.	„	2 kl.	Lipowiec	Brodnica	2 kl.	Olszanka	„
16	Lubelska Helena	„	3 kl.	Rywałd	Grudziądz	1 kl.	Koźle	Łuck
17	Federowiczówna Marja	„	5 kl.	Sierakowice	Kartuzy	6 kl.	Ratno	Kowel

Przeniesieni z urzędu:

L. p.	Nazwisko i imię	Od dnia	Ze szkoły: stop. organ.	Ze szkoły: miejscowość	Ze szkoły: powiat	Do szkoły: stop. organ.	Do szkoły: miejscowość	Do szkoły: powiat
18	Mrozińska Władysł.	1.IX.32	7 kl.	Tuchola	Tuchola	7 kl.	Mielnica	Kowel
19	Kiedrowska Rut	„	wydz.	Czersk	Chojnica	7 kl.	Klewań	Równe
20	Szwedówna Kazimiera	„	pomocn.	Toruń	Toruń	7 kl.	Zdołbica	Zdołbunów
21	Walkusz Stanisław	„	5 kl.	Wiel	Chojnica	7 kl.	Białozórka	Krzemieniec
22	Jankowski Bolesław	„	Gimn. P.	Równe	Równe	7 kl. № 3	Równe	Równe
23	Zgirski Wacław	„	„	„	„	7 kl. № 6	„	„

Zwolnieni z urzędu:

L. p.	Nazwisko i imię	Z dniem	Ze szkoły: stop. organ.	Ze szkoły: miejscowość	Ze szkoły: powiat
1	Matrasiowa Gizela	31.III.33	1 kl.	Nowosiółki	Włodzimierz
2	Krzemień Stefan	31.I.33	1 kl.	Kidry	Sarny
3	Jakubska Jadwiga	8.IX.32	1 kl.	Zastawie	Horochów
4	Barylska Emilja	28.II.33	1 kl.	Kruszewo	Sarny

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

R. Szklar
Ostróg n/Horyniem

Ciche czytanie w szkole.

W naszych szkołach stosuje się przeważnie czytanie głośne, które w nauczaniu szkolnem niewątpliwie odgrywa pewną rolę. W niektórych wypadkach jest efektowniejsze od innego czytania. Tylko przy pomocy głośnego czytania można nauczyć wyraźnego czytania. Zapomocą głośnego czytania można rychlej osiągnąć poprawną wymowę i odczucie rytmu wiersza. Czytanie to prędzej doprowadza słuchowca do zapamiętania tekstu, dopomaga rozwojowi ortograficznej poprawności i wreszcie posiada pewne socjalne wartości, wnosząc nową kulturę do rodziny i budząc nowe zainteresowania.

Teraz żyjemy w wieku „książkowej" kultury, co wywołuje potrzebę nowych metod korzystania z książki, z których jedną jest metoda cichego czytania.

Ciche czytanie nietylko może, ale i powinno być wyzyskane w pracy szkolnej, trzeba tylko wiedzieć, na czem polega istota tej formy czytania i jak się nią posługiwać. Przy czytaniu cichem każdy czyta dla siebie; nikt nie czyta głośno; każdy czyta w tempie jemu tylko właściwem. Otóż, z punktu widzenia techniki czytania ciche czytanie różni się od głośnego tem, że niema czytającego na głos. Przy czytaniu każdy ma tylko jedną podnietę wzrokową, innych nie odczuwa; nie odczuwa tej okoliczności, że przy właściwem nastawieniu można czytać nawet bez szeptania.

Przy nauczaniu czytania zatem wysuwa się zagadnienie potrzeby kierowania się taką zasadą, któraby stała jak najbliżej praktyki życiowej w tej dziedzinie. W codziennem życiu bowiem

przeważnie posługujemy się czytaniem cichem (w bibljotekach, czytelniach, w pracowniach naukowych, w teatrach, kinie, na ulicach i t. p.). Głośno czytamy rzadko,— może tylko wtedy, gdy są słuchacze. Otóż, niezależnie od tego, jakie czytanie w szkole jest bardziej celowe (głośne czy ciche), szkoła powinna nauczyć dzieci czytania cichego; zresztą wymaga już tego i nowy program Ministerstwa W. R. i O. P.

Niektórzy są zdania, że właśnie ten, kto umie czytać głośno, nie potrzebuje uczyć się czytania cichego. W rzeczywistości zaś sprawa przedstawia się inaczej. Umiejętność czytania polega na nawyku, zdobywanym przy właściwie zorganizowanej czynności czytania. Osiągnięcie tego celu, bez świadomej i celowej organizacji pracy na lekcji byłoby znacznie trudniejsze, zależałoby bowiem od prawa przypadkowości.

Każde czytanie należy zorganizować tak, żeby przy najmniejszem zużyciu czasu i energji osiągnąć jak największy rezultat.

Czytanie głośne zazwyczaj zabiera więcej czasu, niż ciche, co łatwo każdy nauczyciel może sprawdzić na sobie i na swoich uczniach. Czytanie ciche zatem jest znacznie oszczędniejsze, jeśli chodzi o czas. Ponieważ nasze szkoły nie rozporządzają zbyt dużą jego ilością, więc nie powinny ignorować tego typu czytania, nawet wtedy, gdyby ono dawało takie same wyniki, jak czytanie głośne.

Jest również niezbitym faktem, że czytanie głośne powoduje większe zużycie energji, aniżeli czytanie ciche, gdyż przy czytaniu głośnem, prócz zwykłego zużycia energji na odbieranie i przetwarzanie wrażeń, zużywa się olbrzymią jej ilość na wymowę, jako fizyczną reakcję. Nie mamy dotychczas dokładnych danych o różnicy w zużyciu energji przy różnych formach czytania, jednak prawdziwość tego faktu jest oczywista, — każdy nauczyciel może to sprawdzić na samym sobie. Czytając głośno, odczuwamy fizyczne zmęczenie, jakby po dłuższem przemówieniu czy rozmowie, a więc i pod tym względem czytanie ciche jest ekonomiczniejsze od czytania głośnego. Nasi uczniowie nie są tak zasobni w energję, by ją trwonić i zużywać w sposób nieekonomiczny. Zdawałoby się, że wyżej przytoczone argumenty wystarczają, by w praktyce szkolnej dać przewagę czytaniu cichemu nad głośnem. Lecz podobna konkluzja byłaby przedwczesną, musimy postawić sobie pytanie, czy naprawdę przy czytaniu cichem otrzymujemy lepsze wyniki, aniżeli przy czytaniu głośnem.

Od wszelkiego czytania wymagamy, by ono polepszało za każdym razem samą technikę czytania (szybkość, wyrazistość) i dało możność zrozumienia myśli lub wywołania odpowiednich emocyj. Dla osiągnięcia tych celów powszechnie w szkole posługujemy się czytaniem głośnem. Jak mi się zdaje nie dlatego, iż się wierzy w jego skuteczność, lecz raczej dlatego, że czytanie głośne daje możność łatwiejszej kontroli pracy, możność podsumowania

stanu czytania poszczególnych uczniów, a również i dlatego, że ułatwia ono prowadzenie pracy zbiorowej: wszyscy jednocześnie rozpoczynają, wszyscy pracują nad tem samem, wszyscy razem kończą. Oczywiście ułatwia to znacznie pracę nauczyciela; lecz powyższa okoliczność ma raczej charakter pedagogiczny.

Czy naprawdę czytanie ciche przyczynia się do rozwoju techniki czytania?

Technika czytania rozwija się nie tyle wtedy, gdy uczeń czyta głośno, ile wtedy, gdy uważa, t. zn. czyta po cichu. Stwierdzić należy, że zazwyczaj uczeń na lekcji czyta rzadko i mało (im klasa liczniejsza, tem czyta rzadziej). Czy można wobec tego spodziewać się znaczniejszego postępu w technice? Technika czytania nie jest niczem innem, jak syntezą. Im łatwiej odbywa się proces syntezy, tem technika jest lepsza. Za normalną uważamy technikę czytania głośnego wtedy, gdy się czyta zgodnie z szybkością wymawiania. Przy czytaniu cichem ta szybkość jest większa, gdyż usuwamy wtedy zupełnie potrzebę wymawiania poszczególnych elementów, a to właśnie jest przyjmowaniem w całości, w syntezie.

Do techniki czytania odnosimy również wyrazistość czytania. Typ czytania cichego nie nadaje się do wyrobienia wyraźnej mowy. Jest to jednak faktem podrzędnym, — zanim w uczniach nie została rozwinięta bodaj elementarna technika czytania, o wyrazistości nie może być mowy. Samo czytanie głośne do osiągnięcia wyrazistości nie wystarcza,— niezbędną jest odpowiednia technika czytania, na podłożu której możnaby było rozwinąć elementy wyrazistości. A zatem i postulat wyraźnego czytania nie zmniejsza potrzeby posługiwania się czytaniem cichem.

Są jeszcze i inne zarzuty przeciwko czytaniu cichemu; nie daje ono możności skontrolowania, czy uczeń rozumie czytankę, czy przeczytał poprawnie, czy wogóle czytał. Ale powyższe zastrzeżenia dotyczą raczej techniki metodycznej: również czytanie głośne nie daje jeszcze rękojmi pełnego rozumienia. Naturalnie, że dla doprowadzenia do zrozumienia czytanki są potrzebne pewne metodyczne zabiegi, sama zaś technika czytania nie wystarcza.

Typ tego lub innego czytania sam przez się nie wyznacza absolutnej wartości czytania, należy znać metodykę jego prowadzenia, która zależy od materjału, od celu, od typu czytania, jak również od samej szkoły.

Zastanowimy się nad metodyczno-technicznemi właściwościami cichego czytania. Zdawałoby się, że metodyczna technika powyższego czytania jest dość prosta — należałoby tylko dać uczniom instrukcję, co mają czytać i ile razy.

Tymczasem w technice cichego czytania można dojrzeć cały szereg szczegółów, które często zmuszają nauczyciela do wyrzeczenia się cichego czytania.

Takiemi szczegółami są: a) czy nauczyciel powinien przed

cichem czytaniem przeczytać dany ustęp głośno, b) ile razy należy ustęp odczytać, c) w jaki sposób notować i poprawiać wszelkie omyłki.

Pierwsze głośne czytanie nauczyciela w takim samym stopniu jest celowe przy cichem czytaniu, jak i przy głośnem, a nawet jeszcze bardziej. Zwłaszcza dotyczy to dzieł literatury pięknej. Bardziej skomplikowaną jest sprawa udzielania instrukcyj do czytania. Wobec tego, że uczniowie czytają z różną szybkością — polecenie kilkakrotnego przeczytania doprowadza do tego, że uczniowie kończą czytanie niejednocześnie. Ci, którzy wcześniej przeczytali, nudzą się i mogą przeszkadzać w pracy innym. To niebezpieczeństwo jest groźniejsze w oddziałach mało zdyscyplinowanych. Naturalnie, samo polecenie, by uczniowie przeczytali dany ustęp nie wystarcza. Należy nietylko zaznaczyć, ile razy ustęp powinien być przeczytany, ale także, w jakim czasie uczniowie powinni to zrobić, mając na uwadze przeciętny stan techniki czytania w danej klasie. Stąd może wyniknąć pewna niedokładność w określeniu czasu; jednakowoż będzie go normował nauczyciel, a nie uczniowie.

Tu mogą się zdarzyć nieodzowne, lecz nie tak bardzo groźne dydaktyczne odchylenia: niektórzy uczniowie, z gorszą techniką nie zdążą w określonym czasie przeczytać zadanego ustępu. Cóż począć? Nie można oddziału przystosować do słabszej części uczniów; są oni zazwyczaj zacofani, niedorozwinięci. W całej pracy należy dostosować się de poziomu uczniów przeciętnych. Doświadczenie już wypracowało niektóre techniczne momenty w tym metodycznym szczególe: nauczyciel normuje czas, wychodząc nie z jednorazowego, lecz dwu i trzykrotnego czytania. W przybliżeniu wie on, ile trzeba czasu na przeczytanie danego artykułu, zadaje więc do przeczytania — jedno lub dwukrotnego, odpowiednio zwiększając czas na to. Przy tym sposobie tylko niektórzy uczniowie skończą czytanie przed określonym czasem, a w chwili, gdy nauczyciel poleci przerwać czytanie, nie będzie w oddziale ucznia, któryby nie skończył pracy. Takie postępowanie ma swoje pedagogiczne znaczenie: pobudza słabszych do wysiłków. Można stosować także przerwy między jednem czytaniem a drugiem dla wyrównania tempa pracy całego oddziału. Wreszcie najmniej szczęśliwem wyjściem byłoby ograniczenie polecenia do wskazania, ile razy należy ustęp przeczytać; tym, którzy wcześniej przeczytają, daje się jakąkolwiek pracę, najczęściej proponuje się im dalsze czytanie ustępu, dopóki inni nie skończą pracy. W poszczególnych wypadkach zastosowanie powyższego sposobu jest może celowe, lecz naogół wywołuje stratę czasu.

Bardziej skomplikowana w technice cichego czytania jest sprawa poprawiania błędów, a właściwie ich konstatowania. Ze względu na swoją istotę ciche czytanie nie pozwala nauczycielowi

dowiedzieć się, czy uczniowie przeczytali poprawnie i jakie popełnili usterki; stąd niema on możności poprawiania, ponieważ nie słyszy omyłek. Tu narazie nie mamy żadnego praktycznego wyjścia i to należy zaliczyć do ujemnych stron cichego czytania. Jeżeli nauczyciel wie, że uczniowie robią wiele omyłek, powinien łączyć z cichem czytaniem głośne. Również skomplikowaną jest sprawa wyjaśniania wyrazów niezrozumiałych podczas cichego czytania, szczególnie, gdy to wyjaśnienie ma nastąpić w czasie procesu samego czytania. Nauczyciel nie może wyjaśnić niezrozumiałych wyrazów czy zwrotów wszystkim uczniom równocześnie, ponieważ tempo czytania nie jest jednakowe i niejednocześnie uczniowie czytają jedne i te same wyrazy czy zdania. Dlatego przy cichem czytaniu wyjaśnienie należy dawać przed lub po czytaniu. Można stosować także wyjaśnienia indywidualne, podczas czytania, należy to jednak czynić tylko w klasach, wyrobionych pod względem karności. Sposób ten nie wyłącza potrzeby wyjaśnień po skończonem czytaniu, które będą miały wówczas charakter pracy zbiorowej. Co się tyczy interpretacji lektury, to istnieje wiele form. Przy cichem czytaniu szczególnie pożytecznym sposobem jest dawanie pytań przed czytaniem: uczniowie w poprzedzających je pytaniach otrzymują dokładniejszą instrukcję co do swej pracy. Praca uczniów nie ogranicza się wówczas do samego czytania — mają oni rozwiązać pewne zadanie, z którego muszą zdać sprawę nauczycielowi. To zmusza ich do wysiłku i uważnego czytania. Jest to jakgdyby laboratoryjna praca ucznia nad zadanym tekstem, która wymaga od niego aktywności. To są ogólne metodyczne wskazówki.

Przechodząc do części szczegółowej metodyki cichego czytania, zatrzymam się tylko na najważniejszych wskazówkach.

Nauczyciel powinien przedewszystkiem wyrobić u dzieci nawyk reagowania na przeczytaną po cichu treść wyrazu lub zdania. Metodyka podaje tu takie sposoby: 1) odpowiedzi na pytania, napisane na tablicy przez nauczyciela, 2) obrazki z napisami właściwemi lub nieodpowiedniemi, 3) gry i zabawy, 4) wyzyskanie napisów, które znajdują się nietylko w klasie, ale na ulicach, w sklepach, w wagonach i t. p., 5) rozmaite formy t. zw. „lekcyj ożywienia wyrazów".

Do rozwinięcia zdolności szybkiego orjentowania się w przeczytanej treści i wewnętrznego reagowania na nią (zgadzać się albo nie, radować się, śmiać się, sprzeciwiać się i t.p.) mogą prowadzić: 1) lekcja zmierzająca do wyjaśnienia — co dobrze? i co źle? (czynić), 2) podkreślanie z trzech odpowiedzi na jakieś pytanie jednej poprawnej, 3) pantomizacja zdań, 4) rysunki, aplikacje i t.p.

Spostrzegawczość przy cichem czytaniu rozwija się za pomocą ćwiczeń, polegających na rozpatrywaniu zdań, których treść jest zupełnie lub częściowo niezgodna z rzeczywistością.

Treść pojęć łatwo podsuwać dzieciom drogą podawania do odgadnienia zagadek w formie opisu wyłącznie utylitarnego.

Szybkość czytania wyrabia się za pomocą ćwiczeń w prędkiem wyszukiwaniu zdania w tekście, napisanym na tablicy, albo znajdującym się w jakimś wyjątku w książce, w wyszukiwaniu opuszczonych wyrazów, w opowiadaniu w formie odpowiedzi uczniów na napisane pytanie.

Dla rozwinięcia w uczniach poczucia planowości bardzo korzystną pracą jest układanie planów, tez, konspektów i wreszcie zbieranie materjału z różnych źródeł. Ta metodyka podaje ciekawe sposoby, które koniecznie trzeba wyzyskać w naszej praktyce, ponieważ, jak naogół stwierdza się, to poczucie jest w naszych uczniach słabo rozwinięte.

Dla wyrobienia w dzieciach nawyku szybkiego i jednocześnie świadomego czytania metodyka podaje szereg sposobów, związanych z samą techniką pracy przy korzystaniu z książki.

Z ćwiczeniami w cichem czytaniu łączą się także ćwiczenia, mające na celu rozwój języka dzieci, jak dopisywanie wyrazów, zamiana jednego wyrazu przez drugi, wyszukiwanie podobnych zwrotów, nadawanie opowiadaniom tytułów, układanie powiastek na podstawie kilku wyjątków, ciche przeglądanie słownika i wypisywanie potrzebnych wiadomości, układanie dalszego ciągu przeczytanego opowiadania, wpisywanie do albumu wierszy, epigrafów i t. p. Bogactwo metodycznych sposobów, zmierzających do wyrobienia u dzieci umiejętności cichego czytania dyktuje *konieczność wydania metodyki tego czytania oraz książki do cichych zajęć*, ściśle związanych z czytankami. Takie książki ukazały się już w szkołach zagranicznych.

Na język polski została przełożona książka:

Gładys Lowe Anderson, „Ciche czytanie w świetle badań psychologicznych i pedagogicznych". Wyd. bibljoteki dzieł pedagog. Nr. 30 Warszawa 1932.

Marja Peretiatkowicz
Kierowniczka Ogniska
Metodycznego.

Sprawozdanie z rejonowej konferencji metodycznej w Ognisku metodycznem j. francuskiego w Łucku.

W dniach 21 i 22 października odbyła się w Ognisku metodycznem j. francuskiego w Łucku pierwsza w tym roku szkolnym konferencja metodyczna nauczycieli języka francuskiego w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Okręgów Szkolnych Łuckiego i Brzeskiego. Tematem konferencji było zagadnienie: „Lektura dzienników i czasopism w szkole".

Referat w tej kwestji wygłosił p. prof. Szulmiński z Dubna, poczem kierowniczka Ogniska przeprowadziła w kl. VIII-ej i VII-ej dwie lekcje, mające na celu zilustrowanie tez, zawartych w referacie.

Po dłuższej dyskusji ustalono, że: 1. Lektura czasopism i dzienników zawiera bardzo wiele wartosci kształcących i wychowawczych: a) Uwspółcześnienie nauczania przez zaznajomienie młodzieży z prądami i zagadnieniami Francji dzisiejszej. b) Aktywizacja nauczania, gdyż przez czytanie dzienników uczeń zdobywa swobodę w wyrażaniu się w mowie potocznej, wyzwala się stopniowo z pod wpływów podręcznika i usamodzielnia swoje opinje i spostrzeżenia. c) Zespołowość w pracy, w której cała klasa bierze czynny udział, czy to w roli referentów swego działu, czy też uczestników dyskusji na aktualne tematy. d) Sprawność językowa, wyrabiająca się przez konieczność używania zwrotów i wyrazów nieraz trudnych, a nie spotykanych przy zwykłej lekturze i przy przerabianiu urywków z podręcznika.

2. Najodpowiedniejszemi dla młodzieży pismami codziennemi są: „Le Journal", „Matin", „Figaro", „Excelsior"; z czasopism zaleca się na stopniu wyższym: „Illustration" i „Lu dans le presse universelle", na stopniu średnim „Monde et Voyages".

3. Sposób prowadzenia lekcji może być dwojaki: a) przeczytane przez młodzież króciutkie artykuły mogą być omawiane w ciągu 10 — 15 minut na początku każdej lekcji, b) co pewien czas cała godzina może być poświęcona dyskusji nad dłuższym artykułem. Oba sposoby są równie dobre i mogą być stosowane, zależnie od poziomu klasy i od indywidualnych zapatrywań nauczyciela. Po zreferowaniu artykułu i dyskusji powinna zawsze nastąpić choćby króciutka synteza, a przy dłuższych artykułach dyspozycja i opracowanie piśmienne w zadaniu domowem omawianej kwestji.

Książki nadesłane.

Cieślewski, Tadeusz syn. Zamość. Siedem drzeworytów. Zamość, 1929. Koło Miłośników Książki w Zamościu.

(Szymonowicz, Szymon). Szymon Szymonowicz i jego czasy. Rozprawy i studja. Pod redakcją Dra Stanisława Łępickiego. Zamość, 1929. Komitet obchodu 300-nej rocznicy zgonu Szymona Szymonowicza.

Królińska, Taninadr. Szymon Szymonowicz. W trzechsetną rocznicę zgonu autora „Sielanek". Zamość, 1929. Komitet obchodu 300-nej rocznicy zgonu Szymona Szymonowicza.

Wymienione książki o dużej wartości naukowej i artystycznej, wydane z okazji Zjazdu Naukowego im. Szymonowicza, pozostają na składzie w Kole Miłośników Książki w Zamościu, Wyśpiańskiego 1, i tam też należy kierować zamówienia.

Pren. rocz. zł. 6, półrocz. zł. 3. Nr. pojed. 60 gr. Konto P. K. O. Nr. 30365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORJUM.

Drukarnia Samorządowa w Równem, ul. Słowackiego 2.